

Bankopdeling for Amerikas 250-års fødselsdag – Lov om almen velfærd

af Paul Gallagher

7. december 2025 (EIRNS)

Forord

For at fremme den generelle velfærd bør Amerika på sin 250-års fødselsdag vælge det amerikanske økonomiske system – finansminister Alexander Hamiltons offentlige kreditsystem, som han beskrev i sin rapport om offentlig kredit fra 1791 og andre rapporter til Kongressen – frem for et system baseret på finansiell spekulation og tilbagevendende kriser.

For at sikre for os selv og vores efterkommere frihed fra kolonialisme og skabe fredeligt samarbejde mellem frie og suveræne nationer, ønsker USA desuden, at landets egen økonomiske fremgang suppleres af tilsvarende fremgang og udvikling hos partnerlande, herunder udviklingslande.

A. Bankadskillelse

Der indføres en generel politik for bankadskillelse. Formålet er at adskille kommerciel indskuds- og udlånsvirksomhed fra investeringsbankvirksomhed, handelsbankvirksomhed og spekulation i gældsbeviser. Dette følger traditionen fra:

- præsident Madisons *U.S. Bank Charter Act* af 1816, der omcharterede USA's nationalbank,
- præsident Lincolns *Banking Acts* fra 1863 og 1864, som skabte det første system af nationalt charterede banker,

- præsident Franklin Roosevelts *Glass-Steagall Act* fra 1933, der indledte genopretningen efter den store depression,
- *Bank Holding Company Act* fra 1957, samt tilsvarende love i flere europæiske lande efter 2. verdenskrig.

1. Reorganisering af forretningsbankerne

Fra finanskrisen i 2007–08 til begyndelsen af 2020'erne faldt forholdet mellem udlån og indlån i det amerikanske banksystem som helhed fra 102 % til 60 %, og i de seks største megabanker fra ca. 85 % til ca. 40 %. Resten består af spekulative investeringer – herunder ejerskab af og prime-broker-tjenester til tusindvis af hedgefonde, pengemarkedsfonde m.m.

En genetableret Glass-Steagall-lov vil forbyde dette. Bankerne får af Kongressen en periode på seks måneder til at sælge eller udskille alle spekulative værdipapirafdelinger (de største banker har hver flere tusinde). Disse enheder vil dermed stå uden udsigt til redning fra staten, FDIC eller Federal Reserve, når de går konkurs.

2. Adskillelse fra værdipapirhandel

Kommercielle banker, uanset størrelse, vil være begrænset til indskuds- og udlånsvirksomhed samt tjenester knyttet til kommerciel bankdrift, såsom valutaveksling og køb/indløsning af statspapirer for kunder. De vil specifikt blive forbudt både at eje og at låne til fonde, der driver værdipapirhandel, samt at handle på derivatmarkeder.

3. Holdingselskaber

Kommercielle bankholdingselskaber vil blive forbudt at eje investeringsbanker eller råvarehandlere, der besidder og spekulerer i primære råvarer, som er væsentlige for økonomien – herunder energi og elektricitet – i overensstemmelse

med *Bank Holding Company Act* fra 1957.

4. Kreditgivning

Det nuværende dystre forhold mellem udlån og indlån hænger sammen med Federal Reserve – en centralbank, der ikke låner ud til økonomien, men tilfører indlån til megabankerne, som siden 2008 er blevet 50 % større. Bankerne anvender i stigende grad disse indskud til spekulation frem for udlån.

En genetableret Glass-Steagall-lov, der tørrer de spekulative bobler ud, kan bane vejen for reel økonomisk genopretning. Økonomien har behov for kredit til infrastrukturprojekter, reindustrialisering og deltagelse i international økonomisk udvikling.

B. National bankvirksomhed og kapitalbudget

Der bør vedtages et kapitalbudget til industrialisering og økonomisk infrastruktur – et budget, der udlånes som kredit, og derfor er langt mere generøst end det finansministerium normalt kan afsætte. Dette følger traditionen fra National Bank-lovene i 1791, 1816 og 1841; fra Reconstruction Finance Corporation (1932–1955); og siden 2018, i mindre målestok, fra United States International Development Finance Corporation.

Kongressen bør oprette en nationalbank inden for Federal Reserve, som overtager kontrollen over kredit- og monetære funktioner og gennemfører en politik for udviklingslån til økonomisk infrastruktur og industrialisering – både indenlands og internationalt.

1. Formål

Oprettelse af en amerikansk bank for infrastruktur og produktion

Under en genindført Glass-Steagall-regulering vil oprettelsen af en sådan kommerciel bank genskabe det gyldige overskud i banksystemet, et overskud der stammer fra produktion, industri, øget produktivitet af jord og jordbund samt opførelse af ny, teknologisk avanceret infrastruktur.

Kongressens formål er at etablere en tredje nationalbank for at genetablere det fremskridtsniveau, der fandtes i USA's "gyldne produktivitetsalder" fra 1935 til 1965, hvor multifaktorproduktiviteten steg med 3–4 % om året.

Hamilton havde ret i, at offentlig gæld er en offentlig velsignelse, når den via en offentlig bank kanaliseres til at øge produktionskraften i økonomien.

2. Principper

Kongressen bemyndiger hermed oprettelsen af det offentlige selskab Bank of the United States, der skal have beføjelse til at:

- yde kredit til store nationale infrastrukturprojekter (transport, havne, elektrificeret jernbane, vandforvaltning, tørke- og oversvømmelsesforebyggelse, stormbeskyttelse, energi, rumforskning og fusionsudvikling),
- yde lån til amerikanske agenturer, der projekterer sådanne projekter,
- indgå joint ventures med udenlandske agenturer for gensidigt at finansiere international infrastruktur,
- yde kredit til statslige og kommunale kapitalprojekter ved køb af kommunale obligationer,

- diskontere banklån til virksomheder i sådanne projekter,
 - samarbejde med Export–Import Bank om handelskredit.
-

1. Kapitalisering

(a) Kapitalgrundlag

Banken kapitaliseres med op til 2 billioner dollars ved udstedelse af præferenceaktier i bytte for:

1. offentligt ejede statsobligationer med løbetid ≥ 3 år,
2. udestående kommunale obligationer med løbetid ≥ 5 år.

Federal Reserve bistår kapitaliseringen ved fortsat salg af sine beholdninger af statsobligationer.

(b) Finansministeriet

Finansministeriet fungerer som on-call-tegner med op til 100 mia. dollars i nye 30-årige statsobligationer og modtager tilsvarende præferenceaktier.

(c) Indskud

Banken kan modtage indskud af statens indtægter, herunder provenu fra benzinskatten og dieselaafgiften (National Transportation Trust Fund), for så vidt banken overtager transportinfrastrukturens finansieringsansvar.

(d) Renteindtægter

Banken modtager regelmæssige rentebetalinger fra statslige og kommunale organer, hvis obligationer er indgået som kapital.

(e) Indskudspligt

Stater og kommuner, der modtager støtte via bankens

obligationskøb, skal opbevare 5 % af provenuet som indskud i banken, indtil projektet kræver udgifterne.

(f) Yderligere kapitalfremskaffelse

Banken kan rejse yderligere lånekapital – fra offentligheden, kommercielle banker, erhvervsvirksomheder og investeringsfonde – ved at udstede obligationer op til et samlet beløb, der ikke overstiger dens tegnede kapital.

(g) Udenlandske investorer

Udenlandske tegnere af bankens kapital skal være aktionærer uden stemmeret.

2. Kommercielle banklån

(a) Centralbanken skal diskontere lån ydet af kommercielle banker under Glass-Steagall-standarder til deltagere i godkendte infrastrukturprojekter. Diskonteringen må ikke være mindre end 50 %.

(b) Banken kan deltage i nye lån til godkendte projekter i samarbejde med multilaterale og nationale udviklingsbanker og kan dække op til 50 % af lånene.

(c) Lån og diskonteringer skal have løbetider, der svarer til projekternes forventede rentabilitet og levetid.

(d) Banken kan yde lån til produktionsvirksomheder, der mangler adgang til kapital via lokale banker.

3. Ledelse

(a) Et flertal af bankens direktører skal være aktivt engageret i industri eller teknik eller have mindst 15 års

erfaring inden for industri, infrastruktur eller landbrug. Repræsentanter fra United States Army Corps of Engineers, NASA og luftfartsindustrien skal indgå.

Bestyrelsen vælger en formand og sammensætter en stab med erfaring i kommerciel bankdrift, teknik, tungt byggeri og videnskabelige feltområder.

(b) Denne ledelse erstatter Federal Reserves styrelsesråd – bortset fra guvernøren for banktilsyn.

Billedet fra valgkampen i 2013